

Katechetický VĚSTNÍK

č. 1-2 Školní rok 2007/08 – září, říjen

RADOSTNÉHO DÁRCE MILUJE BŮH

malé zastavení s ředitelem Katechetické sekce ČBK Pawlem Nowatkowskim

Mohl byste se s námi podělit o nějakou vzpomínku z hodin náboženství?

Do náboženství jsem začal chodit v první třídě základní školy, tj. v roce 1969, v mém rodném Polsku. Tenkrát se „vyučoval katechismus“. Všechny třídy z celé školy učil pan farář. Do náboženství se choďovalo na faru nebo do kostela po vyučování ve škole, která byla od fary vzdálena asi dva kilometry. Dobré vzpomínky si člověk uchovává rád. Když jsem byl ve druhé třídě a připravovali jsme se na první svaté přijímání, pan farář si v kázání stěžoval, že děti nic neumí a že je bude „veřejně“ zkoušet. Po hlavní mši svaté jsme museli zůstat. Pak jsme měli za úkol odříkat základní modlitby. Začali jsme modlitbou Otče náš, následovalo Zdravas Maria, Vyznání víry... A to už se spolužáci odmlčeli a já jsem recitoval sám. Dořekl jsem modlitbu do konce a začal Desatero... Maminka byla na svého (nejmladšího) syna pyšná a pro mne bylo náboženství nejlepším předmětem až do maturity.

Kdo byl pro vás nejlepším učitelem (a proč)?

Byl to každý kněz, který mne učil. Už ten první pan farář, kterého jsem vzpomenu. Nejvíce mne však obohatil můj učitel, kněz a kanovník (v současnosti děkan) Eugeniusz Przysło, s kterým jsem už jako ministrant 5. třídy, později jako bohoslovec i kněz, často cestoval jeho autem. Na cestách hodně mluvil o tom, jaký by kněz měl být, a já jsem viděl, že to, co říká, ve svém kněžském životě opravdu uskutečňuje.

Co považujete pro současnou dobu za nejdůležitější?

Z pohledu mé práce v katechetické sekci ČBK považuji za důležité, aby vznikl tým odborníků a připravil Národní katechetické direktorium, aby na jeho základě mohly vznikat nové metodiky a učebnice podle potřeb konkrétní církevní provincie v ČR.

Co byste přál katechetům do jejich služby?

Katechetická práce je velmi náročná a přináší ovoce až za nějakou dobu. Na setkání mladých lidí přijede několik tisíc účastníků a ten, kdo se jim věnuje, z toho má radost a všichni ho obdivují. V tu chvíli si neuvědomujeme, že ti mladí, kteří se dovedou modlit a jsou šťastní z bytí s Bohem, přijali tyto hodnoty v rodině, nebo také díky trpělivé každodenní práci katechetky či katechety. Přejí tedy katechetům vytrvalost a radost z katechetické práce, protože – jak učí svatý Pavel – „radostného dárce miluje Bůh.“

OBSAH čísla 1-2/2007-08

- **Vzděláváme se**
Sv. Pavel: služebník
Krista Ježíše, povoláný
za apoštola (*Řím 1,1*)
- **Inspirace pro II. stupeň**
Život jako řeka
Moje náboženská historie
- **Hry**
Pro seznámení ve skupině
- **Příběhů není nikdy dost**
Kdo je Mesiáš?
- **Okénko do historie katecheze**

PŘÍLOHY:

- **Luštěnky a pracovní listy**
Život svatého Pavla
Modlitba k andělu strážnému
Zvířata v Bibli
Tvořivé náboženství:
Anděl strážný
- **Sv. Václav**
- **Alfa – Omega:**
biblická hra
- **Příloha PMDD**

Slovo redakce

Milí přátelé, vzdělávacím tématem letošního Katechetického věstníku bude **sv. Pavel**. Proč? Dočteme se to v příspěvku doc. Dr. Petra Marečka, Th.D., který nás bude s tímto „služebníkem Krista Ježíše a apoštolem“ v každém čísle postupně seznamovat.

Nově uvádíme rubriku **Inspirace pro II. stupeň ZŠ** využitelnou i pro starší studenty nebo břímovance. Bude ji připravovat Katechetické centrum v Hradci Králové.

Okénko nás bude letos seznamovat s historií katecheze, a to články doc. Dr. Ludvíka Dřímala, Th.D.

V kopírovatelných přílohách najdeme jako obvykle luštěnky a náměty pro děti. V tomto prvním dvojčísle se ještě naposledy setkáme s přípravou na Misijní kongres dětí, který proběhne 6. října 2007 v Brně.

Novou přílohou bude **evangelizačně pojatý materiál z Hradce Králové**, který může posloužit jako pomůcka pro tzv. „vstupy do škol“. Prvním tématem bude osobnost sv. Václava.

K osvěžení nebo získání biblických znalostí poslouží **hra Alfa – Omega**, k níž budou v každém čísle uváděny nové otázky, ovšem kromě dvou věstníků s každoročně očekávaným „liturgickým speciálem“ zaměřeným na adventní či postní přípravu.

Marie Špačková
za Katechetické centrum Biskupství brněnského

VZDĚLÁVÁME SE**📖 Svatý Pavel – služebník Krista Ježíše, povoláný za apoštola (*Řím 1,1*)**

U příležitosti dvou tisíc let od narození apoštola Pavla, které historici kladou mezi léta 7 a 10 po Kristu, Svatý otec Benedikt XVI. při nešporách o slavnosti sv. Petra a Pavla (28. 6. 2007) v bazilice sv. Pavla za hradbami oficiálně oznámil, že tomuto světcovi bude věnován zvláštní jubilejní rok od 28. června 2008 do 29. června 2009. Tento „Rok sv. Pavla“ se bude konat nejen v Římě, kde jsou pod oltářem výše zmíněné baziliky uchovávány ostatky apoštola, nýbrž ve všech částech světa. Uskuteční se celá řada liturgických a kulturních akcí, mnohá studijní symposia a rozličné pastorační iniciativy, které budou inspirovány pavlovskou spiritualitou. Školní rok 2007-2008, který právě začíná, nabízí příležitost hlouběji poznat apoštola Pavla a připravit se tak na jubilejní rok, který mu bude v církvi věnován.

Není nikdo, kdo by mohl zprostředkovat tak autentický pohled do prvotního křesťanství, jako právě apoštol Pavel. V jeho listech zaznívá bezprostřední hlas apoštola, který náležel ke druhé generaci křesťanů. On byl povolán samotným vzkříšeným Kristem (*srov. Gal 1,1*),

avšak nepatřil do kruhu dvanácti apoštolů (srov. Sk 1,13,26; 1 Kor 15,5-9). Jeho listy nám poskytují náhled do prvních pohanokřesťanských církevních obcí, do jejich organizace, do jejich problémů a potřeb, avšak rovněž i do debat a kontroverzí, které vyvstaly při volném přijímání pohanů do církve, která ještě patřila za část židovského společenství.

V svých listech dává Pavel najevo, kým skutečně je: světec obtížený chybami a slabostmi. Žádný jiný z novozákonních autorů nám nedává nahlédnout do svého nitra tak jako Pavel. Z jeho listů je patrné, že se neustále obklopuje lidmi, kteří jsou mu věrně oddáni a kteří se podrobují jeho příkazům a nařízením. On, který dříve byl náruživým zastáncem židovství, si jako křesťan tento svůj charakter uchoval a dával ho velmi často pocítit svým novým spolubratrům ve víře. V listu Galaťanům sděluje: „Když však přišel Petr do Antiochie, přímo jsem proti němu vystoupil, protože si zasloužil výtku“ (Gal 2,11). Křesťanům v Korintu dokonce několikrát vyhrožuje: „Mám k vám přijít s holí?“ (1 Kor 4,21), „až zase přijdu, nikoho nebudu šetřit“ (2 Kor 13,2). Zároveň je však tento tvrdý a nekompromisní muž zcela oddán svému poslání. Pro něj platí jen láska jeho Pána a služba církevním obcím, jak to krásně dosvědčuje jeho nejstarší list: „My jsme si mezi vámi počínali tak něžně, jako když matka hýčká svoje děti. Tak jsme po vás toužili, že bychom vám nejraději nejen odevzdali Boží radostnou zvěst, ale dali za vás i vlastní život. Tak velice jsme si vás oblíbili.“ (1 Sol 2,7-8).

Apoštol Pavel náležel do dvou kultur: židovství a helénismu. Na jedné straně je viděn jako jeden ze zakladatelů křesťanství, na druhé straně jako apostata náboženství svých otců. Sám se však pokládal za „služebníka Ježíše Krista a povolání apoštol“ (Řím 1,1).

Pavel z Tarsu se během svého života netěšil velké pozornosti v tehdejší světě. Na rozdíl od Ježíše není nikde zmiňován v řecko-římské literatuře (zde je však třeba dodat, že zmínky o Ježíšovi např. u Tacita [Ann. 15,44,2n], Suetona [Vita Claudii 25] a Plinia [Ep. 10,96,6n] nám mnoho informací neposkytují a objevují se v souvislosti se sděleními o křesťanech). Rovněž židovská literatura se o Pavlovi nezmiňuje. Jeho jméno chybí jak ve spisech talmudu a midraše, tak ve spisech historika Josepha Flavia. V dějinách církve byl však Pavel přijat jedinečným způsobem. Září jako hvězda první velikosti. Sv. Jan Zlatoústý ho dokonce velebí jako osobnost vyšší než mnozí andělé a archandělé (srov. Panegyricum 7,3). Dante Alighieri ho definuje v Božské komedii „nádobou vyvolení“ (Inf. 2,28) a inspiruje se přítom Lukášovým vyprávěním v Sk 9,15. Jiní ho nazývají „třináctým apoštolem“. Existuje bezpočet knih o jeho osobě a díle. Jeho listy, které se těší trvalému zájmu, byly nesčetněkrát komentovány.

Již v prvních dvou stoletích (v době apoštolských otců) byly Pavlovy listy často citovány a jeho osobě byla projevoována chvála. Ignác z Antiochie v listu do Efesu Pavla hodnotí jako „opravdu blaženého, svatého mučedníka“ (Ef 12,2). Při projednávání významu apoštola Pavla v dějinách církve nelze opomenout sv. Augustina, který byl právě tímto apoštolem zásadním způsobem ovlivněn. V osmé knize „Vyznání“ líčí Augustin okamžik v létě roku 386 v zahradě svého domu, když uslyšel ze sousedního domu hlas dítěte: „Tolle, lege [vezmi, čti]“ (Confessiones, 8,12,29). Tuto výzvu Augustin pochopil jako hlas Boží. Otevřel Písmo svaté a našel text Řím 13,13-14. Zmizely temné pochybnosti a zároveň si uvědomil, že je povolán k asketickému způsobu života.

Lze tvrdit, že apoštol Pavel zajisté náleží k ústředním postavám křesťanství. Tento apoštol zve a vyzývá k víře. On, který neúnavně pracoval pro Krista, pro něho trpěl i zemřel, je *par excellence* svědkem toho, že právě Kristus pro něj znamenal vše.

doc. Petr Mareček

INSPIRACE PRO II. STUPEŇ ZŠ

Křesťanství v mém životě

V následujícím textu je navržen jedno až dvouhodinový program pro mladé pubescentního až adolescentního období (tj. 8. – 9. třída). Lze ho pojmut jako zhodnocení dosavadního náboženského vzdělávání (např. při výuce náboženství), nebo jako katechezi, která má mladým lidem pomoci upevnit vztah k víře a povzbudit je k dalšímu životu z víry.

Obsah: V první části se účastníci zamýšlejí nad dosavadním průběhem svého života, který připodobňují k toku řeky. Ve druhé části se zamýšlejí nad svým vztahem ke křesťanství či k životu z víry.

Cíle: Mladí rozvíjejí svoji schopnost vyjádřit své vnitřní stavy a postoje viditelným způsobem (výtvarně, hudebně, pohybově, slovem...). Učí se vnímat, respektovat a pochopit vyjádření svých spolužáků.

Mladí si mají uvědomit roli náboženství (víry) ve svém životě, objevit jeho důležitost a najít k němu kladný postoj.

První část – ŽIVOT JAKO ŘEKA

Pomůcky: obrazová prezentace fotografií řeky Vltavy v PowerPointu (dále PP), promítací technika, při menším počtu účastníků alespoň počítač. V případě absence této techniky kniha fotografií řeky Vltavy či jednotlivé obrázky různých řek; hudební nahrávka symfonické básně Vltava od B. Smetany; čtvrtky a kreslicí křídly nebo pastely (případně jiné pomůcky podle zvoleného způsobu ztvárnění obrazu – viz bod 3.), tabule na psaní.

Uvedení do tématu (motivace):

1. Povídání o řece Vltavě – co o ní víme a jaký je vztah českého národa k ní (nejdelší česká řeka, vlastenecký vztah Čechů vyjádřený uměleckými díly, např. symfonickou básní Vltava, cykly fotografií, obrazy, filmy...).
2. Hudební ukázka ze symfonické básně Vltava, obrazová prezentace (tok řeky Vltavy: prameny Studené a Teplé Vltavy, horní tok, vodáci, přehrady a elektrárny, hrady a zámky, mosty, Mělník – soutok s Labem, alegorické sochy Vltavy, vodárna v Podolí atd.). Prezentaci v PP lze stáhnout na www.diecezehk.cz/biskupstvi/katecheticke centrum – rubrika Texty.

Zpracování tématu:

3. Řeka jako obraz života – tvorba vlastního obrazu či jiné vyjádření. Účastníci si představí svůj život jako řeku. Její pramen představuje narození. Jak asi vypadá řeka, aby co njlépe vystihovala život, který dosud prožili? Kde se rodí? Co křižuje? Protéká městy, horami a nížinami? Je velká, nebo malá? Jaká je její voda? Žijí v ní ryby? Jsou na ní vodopády nebo přehrady? Jaký je tok řeky – mírný, nebo je to živel? Kam by mohl směřovat v budoucnu? Jaké obavy a jaké naděje při tomto přemýšlení pociťují? Účastníci pak mají 20 minut na promyšlení a ztvárnění vlastního obrazu (výtvarně – např. koláž, hudbou – např. pomocí Orffových nástrojů, pohybem či textem (podobenství, fejeton, báseň...). Po skončení díla (ne na začátku!) přemýšlejí účastníci o názvu, kterým by ho představili kamarádovi, spolužákovi...
4. Představení obrazu. Až všichni svá díla dokončí, vytvoří se dvojice, ve kterých si své výtvořky vymění a seznámí se s nimi (v případě hudebních a pohybových si je předvedou).

Společně o nich hovoří, kladou si vzájemně otázky, vysvětlují své postřehy a pocity. Učitel nebo katecheta do tohoto dění nezasahuje a citlivě se ho účastní podle zájmu účastníků.

Závěr první části:

Ve společné diskusi se hledají odpovědi na otázky:

- Co jste si vyzkoušeli tím, že jste udělali toto dílo?
- Objevili jste něco sobě vlastního, originálního?

Učitel nebo katecheta může typy odpovědí zapisovat na tabuli nebo arch papíru. Výtvarná díla lze podle možností vystavit, nafotit... Může následovat spontánní modlitba.

Druhá část: MOJE NÁBOŽENSKÁ HISTORIE

Pomůcky: papíry na psaní, tabule, případně prezentace v PP a promítací technika.

Uvedení do tématu: V předešlé části si účastníci vyzkoušeli, jaký přínos pro ně může mít zastavit se a chvíli přemýšlet o svém životě. (Lze připomenout důležité závěry z první části.) Druhá část je pokusem prohloubit poznání o sobě samých a získat představu, jak se může náš život dále ubírat, a to především ve vztahu k víře a k náboženství, kvůli kterým se scházíme.

Zpracování tématu:

1. Každý účastník dostane několik listů papíru. Učitel či katecheta je pak vyzve: Zkuste si představit, že máte před sebou svůj deník, kterému můžete bez obav svěřit své myšlenky, nejistoty, zklamání i otázky. Zkuste si uvědomit svou „náboženskou historii“ a své přemýšlení si запиšte do deníku. Bude to váš zápis, který nemusíte nikomu ukazovat. Jako vodítko k přemýšlení můžete (ale nemusíte) použít následující otázky v uvedeném pořadí:
  - a) Jak a kde začala tvoje náboženská cesta („cesta víry“, „cesta s Bohem“)? Byla dobrovolná, vlastní, nebo o ní rozhodla tvoje rodina?
  - b) Účastníš se pravidelně nějakého náboženského obřadu (např. mše svaté)? Spolu se svou rodinou?
  - c) Existovaly ve tvém náboženském životě nějaké důležité momenty? Někjaká událost, na kterou si vzpomínáš a které jsi přisuzoval zvláštní význam?
  - d) Navštěvuješ nějaké společenství spojené s náboženským životem?
  - e) Jaká je tvoje osobní zkušenost s modlitbou?
  - f) Znáš osoby, které jsou pro tebe důležité právě v náboženské oblasti?
  - g) Vykonal jsi někdy nějaký skutek nebo rozhodnutí důležité pro tebe nebo pro někoho jiného, gesto, které bylo motivované vírou nebo tvým vztahem k náboženství?
  - h) Jaké jsou nejdůležitější vzpomínky, pokud je máš, ve tvém životě z víry? Není nezbytné zmiňovat velké události, ale ty, které pro tebe mají význam.
2. Přibližně po 20 minutách si účastníci znovu prohlédnou napsané stránky deníku a přemýšlejí o dalších otázkách:
  - a) Jak bylo pro tebe důležité náboženské vzdělávání, kterého se ti do nynějška dostalo? Bylo pro tebe velmi důležité, méně důležité, nebo ti bylo jedno?
  - b) Ovlivňuje náboženství tvůj způsob jednání?
  - c) Chtěl/a bys a dokázal/a bys říci, jak se k tobě chovaly osoby, které tě nábožensky vzdělávaly? Inspirovaly tě ve tvém vztahu k Bohu nebo ke křesťanství?

Otázky může psát katecheta postupně na tabuli, nebo je promítat v prezentaci. Může na ně navázat diskuse, ale jen pokud se chce někdo vyjádřit. Názory druhých se nevhodně neko-

mentují, nehodnotí, neshazují, všichni se učí je respektovat a co nejlépe formulovat vlastní. Učitel či katecheta by se měl dokázat vzdát touhy dozvědět se, co si jeho žáci nebo účastníci katechezy opravdu myslí. Důležitější je vytvořit prostor pro ně samé, aby se nad těmito otázkami pravdivě zamysleli. Nepřípustné je proto nabízet odpovědi katechety a ještě přitom moralizovat. Účastníkům je nutné projevit maximální důvěru, aby dokázali být k sobě co nejpravdivější. Výsledky se nedostaví ihned, ale vytvoříme prostor Duchu Svatému, aby mohl působit v nitru účastníků. Svými představami bychom mu mohli stavět překážky.

Závěr:

V závěru není nutné dobrat se nějakých formulací, necháme působit to, na co si účastníci přišli sami, případně co slyšeli v diskusi. Podle situace ve skupině můžeme navrhnout uzavření tématu ve společné modlitbě podobně jako v první části.

Inspirace: Flavio Pajer: La religione 1, str. 22-23 – aktivity k prohloubení tématu „Lidé na cestě“; zpracovala Marie Zimmermannová

HRY

Tři hry na seznámení ve skupině

- **Sedím, myslím, volám**

Hráči sedí v kruhu na židličkách, jedna židle je neobsazena. Hráč, který sedí napravo od ní, řekne „sedím“ a přesadí se na ni. Tím uvolní svoji židli, na kterou se přesadí jeho soused se slovem „myslím“. Třetí hráč (soused po pravici) se přesune ze své židle na židli právě uvolněnou se slovy „volám... Katku“ (musí říct jméno libovolného hráče v kroužku – ten pak zaujme uvolněnou židli). Hra pokračuje znovu stále stejným směrem u židle, ze které se zvedla vyvolaná Katka. Pokud jsou ve skupině dva lidé se stejným jménem, je třeba je odlišit přezdívkou.

- **Představení se pomocí obrázků**

Každý ze skupiny dostane tužku nebo pastelky a bílý papír (velikosti A4), který přeloží na třetiny. Na první z nich nakreslí (zjednodušeně nebo symbolem) svou charakteristickou vlastnost. Do druhé třetiny pak nakreslí svou osobní zálibu. Třetí třetina je pro vyjádření, jak se dnes cítím (třeba pomocí „smajlíků“), jako varianta může být i otázka „Co očekávám od hodin náboženství (tohoto setkání, semináře aj.)?“ Všichni dostanou nějaký čas na malování. Potom začne představování pomocí obrázků. Každý řekne své jméno a „vyloží“ celý obrázek, nebo všichni představí nejprve jednu třetinu svého papíru, v druhém a třetím kole pak další.

- **Kdo do toho náboženství vlastně chodí?**

Katecheta vysloví uvedenou otázku a pak řekne: „Chodí tam Josef dobrý.“ Jméno Josef je jméno katechety a „dobrý“ je jedna z jeho povahových vlastností. Dítě po pravici řekne: „Chodí tam Josef dobrý a ...“ (řekne svoje jméno a povahovou vlastnost, kterou si myslí, že má. A tak se pokračuje dál jedno kolo, dvě kola, dokud všem paměť slouží. Když si někdo nemůže vzpomenout, z počátku radíme. Později kdo neví, vypadává ze hry nebo dá fant.

Alternativa: Na první písmeno svého křestního jména vymyslí žák vlastnost, která s ním nějak souvisí, a takto se představí (např. Maruška Malá, Pepa Pracovitý). Dál hra pokračuje stejně, jak je uvedeno výše.

Připravuje P. Jindřich Čoupek

PŘÍBĚHŮ NENÍ NIKDY DOST

Kdo je Mesiáš?

V hlubokých lesích stál klášter, v němž žila skupina pěti mnichů. Všichni mniši byli pokročilého věku. Nedaleko kláštera sídlil o samotě poustevník. Opat se trápil vymíráním a blízcím se zánikem kláštera, a tak se rozhodl navštívit poustevníka a požádat ho o radu. Poustevník opata přijal laskavě a vyposlechl si jeho stesky. Jeho odpověď však zněla: „Nemohu vám pomoci.“ Chvilí pak ještě povídali, a když se opat zvedl k odchodu, poustevník říká: „Velmi lituji, že vám bratře nemohu pomoci, ale mohu vám připomenout jen jedinou věc, a to, že jeden z mnichů ve vašem klášteře je Mesiáš.“

Když se opat vrátil do svého kláštera, všechno mnichům vypověděl. V následujících týdnech a měsících mniši dumali, co – nebo spíš koho – poustevník myslel tím „Mesiášem“. Je jím snad opat, který již řadu let klášter vede, nebo snad bratr Xaverius, který je svatým mužem? Snad nemyslel bratra Romualda? Ten má zřeštěné nápady, ale konec konců všechno myslí dobře. Mesiášem však určitě není bratr Bonifác! Je tak pasivní... Ovšem, co když je to projev jeho pokory?...

Když tímto způsobem mniši uvažovali, začali se k sobě chovat s mimořádnou úctou, protože co kdyby náhodou jeden z nich byl Mesiáš? A ku podivu: ke klášteru začali přicházet lidé, s mnichy si povídali a chodili se tam modlit. A pak se stalo, že někteří z mladých příchozích v klášteře zůstali a stali se mnichy...

Vybral P. Pavel Konzbul

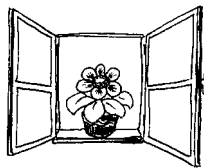
VYLUŠTILI JSTE SPRÁVNĚ?

- ⊗ **Život svatého Pavla:** Svatý Pavel je APOŠTOLEM NÁRODŮ.
- ⊗ **Zvířata v Bibli:** holubici, berana, velká ryba, vepře, o velbloudovi, kohout, had.
- ⊗ **Modlitba k andělu strážnému:** strážce, vždycky, napravuj, dobrému, ctnostem, živ, svět, vnuknutí, spojení, setrvám, nebi, Boha.

OKÉNKO DO HISTORIE KATECHEZE

Katecheze a/nebo katechetika?

Podstatné jméno katecheze je odvozeno z řeckého slovesa „katéchín“. Toto sloveso mělo původně dva významy: znamenalo jednak „rozezvučet“ nebo „nechat znít se záměrem vyvolat odezvu“, jednak „sdělovat“ někomu něco a též „(z)prostředkovat“. V přeneseném významu pak znamená vyučovat, a to verbálním způsobem.

Boží jednání vůči lidstvu je v Písmu svatém zachyceno velmi často právě pomocí výrazů verbální komunikace; např. na začátku listu Židům čteme, že „Bůh promlouval mnohokrát a mnohými způsoby k našim otcům ústy proroků; v tomto posledním čase k nám promluvil ve svém Synu..., který nese všechno svým mocným slovem“ (*Žid 1,1-4*). Bůh k nám lidem promlouvá, a to během celých dějin spásy. Katecheze církve odvozuje svůj původ od skutečnosti, kterou Písmo svaté vyjadřuje jednoduchou větou: Bůh mluvil. Tato kratičká a zdánlivě samozřejmá věta skrývá v sobě závažný obsah. Jestliže řeknu: „Bůh mluvil“, už tím vyjad-

řuji alespoň částečně svou víru v Boha osobního – promlouvající TY, a na druhé straně s pokorou přijímám skutečnost, že je tady někdo oslovený, a sice já – člověk, který jsem povýšen k partnerství v dialogu se svým Tvůrcem. Bůh, který nás stvořil ke své podobě a obrazu a zve nás k účasti na svém životě, totiž nejen promlouvá, ale též očekává naši odpověď. „Správnou“ odpovědí člověka na Boží zjevení je víra. A katecheze je zde nástrojem k pomoci člověku, aby byl odpovědi víry schopen a aby tato jeho odpověď Bohu byla stále lepší; katechezi chce církve pomáhat člověku na jeho cestě víry až ke zralosti. Ta pomoc má rozličné etapy (např. výklad Božího slova), děje se různým způsobem a metodami.

Katechetika je teorií katecheze. Katecheta by měl být vždy i trochu katechetikem – člověkem, který nejen katechezi koná, ale též o ní hlouběji přemýšlí a promýšlí ji; uvažuje nad tím, jak katechizovat, ale i proč katechizovat tak či onak, co má sdělovat a co ne, jak to od sebe správně rozeznat atd. Na rozdíl od katecheze, která má bohaté a pohnuté dějiny, je katechetika jako vědecká reflexe katecheze oborem velmi mladým; má za sebou asi dvě stě let existence, přičemž někteří odborníci jsou na rozpácích, zda prvních sto let lze vůbec považovat katechetiku za plně samostatnou vědeckou disciplínu v našem slova smyslu.

Vznik katechetiky se klade do druhé poloviny 18. století, kdy i našemu národu vládla císařovna Marie Terezie a pak její syn Josef II. V té době žil ve Vídni benediktin Franz Stefan Rautenstrauch, jenž byl pověřen úlohou zreformovat teologické studium v monarchii. Díky němu se v rámci „studijního programu“ teologie objevuje katechetika poprvé jako samostatná disciplína, odlišená od oboru praktická teologie a homiletika. Od sklonku 19. století roste v Německu důraz na pedagogickou dimenzi katecheze a pro její reflexi se ujmá výraz Religionspädagogik (běžně překládáno jako náboženská pedagogika). Tento obor se velmi prudce rozvíjí a v německy mluvících národech dodnes zřetelně převažuje nad katechetikou v úzkém slova smyslu. Pro úplnost je však třeba dodat, že i u našich německy mluvících sousedů je v poslední době věnována větší pozornost rozličným formám katecheze určené dospělým, a tedy pochopitelně mimo prostředí škol.

doc. Ludvík Dřimal

POSLEDNÍ SLOVO MAJÍ DĚTI

☺ Bohoslovec na praxi ve farnosti opakuje s dětmi události Starého zákona: „Izraelité byli na poušti nespokojení. Chyběl jim chléb, maso i voda. Stále reptali proti Hospodinu. Co Bůh na to? Jak reagoval?“ – Odpověď žáka: „Dal jim za trest Desatero!“

z Vyškovska

© Biskupství brněnské, Katechetické centrum, Petrov 8, 601 43 Brno
tel. 543 235 030, kl. 227, 247 nebo 257, e-mail: kc.brno@biskupstvi.cz

<http://kc.biskupstvi.cz>

Evidenční číslo periodického tisku: MK ČR E 12332.

Zpracování: Mgr. Marie Špačková, Mgr. Jitka Šebková, Iva Fukalová (ilustrace).
Jazyková korektura: RNDr. Josef Gerbrich.

S církevním schválením brněnského biskupa Mons. ThLic. Vojtěcha Cikrleho
čj. Ep/680/03 z 9. 6. 2003.

Vychází 9× do roka (během školního roku). Toto číslo bylo dáno do tisku 17. 9. 2006.